

der er mange Ting, som i og for sig kunne være rigtige, men som dog kunne komme for tidligt. Med al Respekt for den mere eller mindre uheldigt stillede Del af Samfundet, kan det jo dog ikke betvivles, at jo mindre bemiddelteman er, desto mindre oplyst er man gennemsnitlig ogsaa, og dette har sin gode Grund deri, at Oplysning koster Penge. Naar den Dag kommer, da dette Forhold er mere udjævnet, og da Kundskab og Oplysning er trængt ind i enhver Hytte, da vil en Reform som denne komme af sig selv og være en uundgaaelig Følge af Omstændighederne. Denne Tid er imidlertid ikke kommen, og jeg siger ikke for Meget, naar jeg siger, at man betragter det ordentligvis som en Byrde at blive valgt ind i et Sogneraad og ingenlunde som nogen Herlighed. Man betragter det allerede som en Byrde at skulle møde for at vælge, men det betragtes som en endnu langt større Byrde at modtage Valg. Det er sagt her, og det med Rette, at det ikke er alle Smaafolk, om jeg saa maa sige, der have Raad til at være enten Sogneraadsmember eller Amdsraadsmedlem. Jeg skal tillade mig at gjentage, om end med andre Ord, at de ærede Medlemmer for Belle Amds 2den og 3die Valgkreds have Ret, naar de sige, at der er Aristokrati i Bondestanden. Det tror jeg ikke, at man kan sige, men derimod kan det være muligt, at Bondestanden, den egentlige Gaardmandsklasse, er noget konservativ; man vil bevare og konservere det, man har, for ikke at prægge det for Stormen, som let kan komme i onde Dage. Saavidt jeg kan forstaa, er det denne Tanke, der griber den store Del af Landbefolkningen, men for hvilken man efter mit Skøn gjerne vil give efter, naar man finder, at der er en virkelig Trang til Forandring. Denne Trang er imidlertid efter min Opfattelse ikke tilstede i Virkeligheden; jeg har idetmindste aldrig kunnet opdage den, skjøndt jeg dog ogsaa har talt adskillige Gange om denne Sag med Folk saavel i som udenfor den snevre Kreds, hvori jeg lever. Men kommer denne Trang i Virkeligheden, vil man, saavidt jeg kan forstaa, ikke betænke sig paa at sige Ja. — Ser jeg nu paa selve Lovforslaget, saa maa jeg udtale, at den Skikkelse, hvori det iaar foreligger,

ikke er meget forskjellig fra den, hvori det forelaa ifjor; det er skrevet om, men Principet er det samme. Vi hørte fremhævet her ifjor, at dette Lovforslag vilde være et meget ypperligt Valgprogram, og der var endog et æret Medlem, som sagde, at han ønskede, at det maatte blive et Valgprogram. Ja, jeg skal ikke have Noget imod, at dette sker, idet ogsaa jeg finder, at det er skikket dertil. Det vil altsaa blive afgjort til næste Aar, hvem der har Ret i denne Sag, forsaavidt dette Spørgsmaal kommer ind i Valgprogrammet og der faar en noget fremragende Plads; dog vil det ikke saa ganske kunne afgjøres ved Valgene, idet der jo iaar synes at være flere Ting, som skulle henstyes til at være Valgprogram, og dette kan da maatte faae saamange Paragrapher, at Paragraphen om den kommunale Valgret bliver noget forsvindende. Men i ethvert Fald er det en Tanke, som jeg erkjender for berettiget, at man søger at faae at vide, om det er Bertallet af Vælgerne, som omfatter denne Sag med Varme og søffer den foreslaaede Forandring, eller om dette ikke er Tilfældet. Jeg tror det Sidste; jeg tror ikke, at man paa ret mange Steder føler nogen Trang til denne Forandring. Jeg skal ikke have Noget imod, at Lovforslaget gaar videre, og jeg skal gjerne sige, at, dersom alle Mennesker havde samme Opfattelse af hele denne Sag som jeg, saa vilde der ikke være nogen stor Frygt for den tilstede; men vi maa nu engang tage Verden, som den er, og vist er det, at i bevægede Tider — vi have jo i den sidste Tid set saadanne i andre Lande og det i meget høj Grad, og vi kunne selv blive smittede af, hvad der foregaar udenfor os — kan en Lov som den foreliggende, naar den vedtages i uforandret Skikkelse, fremavle mange Sammenstød. Jeg skal slutte med at gjentage, at den Modstand, Lovforslaget finder hos Middelskassen paa Landet, har sin Grund i Frygten for en sliq Vølgegang som den, vi have set i andre Lande, og i Frygten for den Brug, som enkelte Partier eller Partiførere kunne gjøre af Loven. Denne Modstand er derimod ikke begrundet i Frygten for, at Landbefolkningen indenfor sine egne kommunale Grændser ikke kunde komme ligesaa godt ud